

Bijlage HAVO
Aruba, Bonaire, Curaçao en Sint Maarten
2024

tijdvak 2

aardrijkskunde

Bronnenboekje

Opgave 1 – Arbeidsmigratie in India en Nepal

bron 1

Arbeidsmigratie in India en Nepal

India en Nepal kennen veel binnenlandse arbeidsmigratie. De meeste arbeidsmigranten komen van het platteland, waar de werkgelegenheid in de landbouw in de afgelopen 20 jaar sterk gedaald is.

Een deel van de arbeidsmigranten vertrekt naar het buitenland. Een baan in het buitenland betaalt in het algemeen beter dan een baan in eigen land.

Arbeidsmigranten sturen geld naar hun familie. Veel families in plattelandsdorpen zijn daardoor sterk afhankelijk geworden van arbeidsmigratie.

	India	Nepal
aantal inwoners (2020)	1.380.004.385	29.136.808
aantal internationale arbeidsmigranten (2020)	17.869.492	2.599.701
% werkenden in de landbouw	in 2000: 59,7% in 2019: 42,6%	in 2000: 75,3% in 2019: 64,4%
ontvangen internationale geldzendingen (in miljoenen dollars, 2020)	83.149	8.108
aandeel internationale geldzendingen in het bnp (schatting 2020)	2,9%	22,6%

Zuid-Zuidmigratie

De laatste jaren nemen investeringen en handel tussen perifere en semiperifere landen toe. Hierdoor stijgt ook de migratie tussen deze landen. Deze migratie wordt Zuid-Zuidmigratie genoemd. Deze migratiestromen ontstaan door economische groei in zowel de vestigingsgebieden als in de vertrekgebieden.

Vanuit India en Nepal vertrekken arbeidsmigranten vooral vanuit plattelandsgebieden naar de Arabische Golfstaten. In dorpen in deze plattelandsgebieden ontstaan lokale economieën die gericht zijn op deze migratie. Ondernemers beginnen er printbedrijfjes, reisbureautjes en bedrijfjes die zich bezighouden met geldoverschrijvingen.

Arbeidsmigranten in de Verenigde Arabische Emiraten wachten op de bus om naar hun werk te gaan

Opgave 2 – Investerings in het Keniaanse spoor

bron 3

Investerings in het Keniaanse spoor

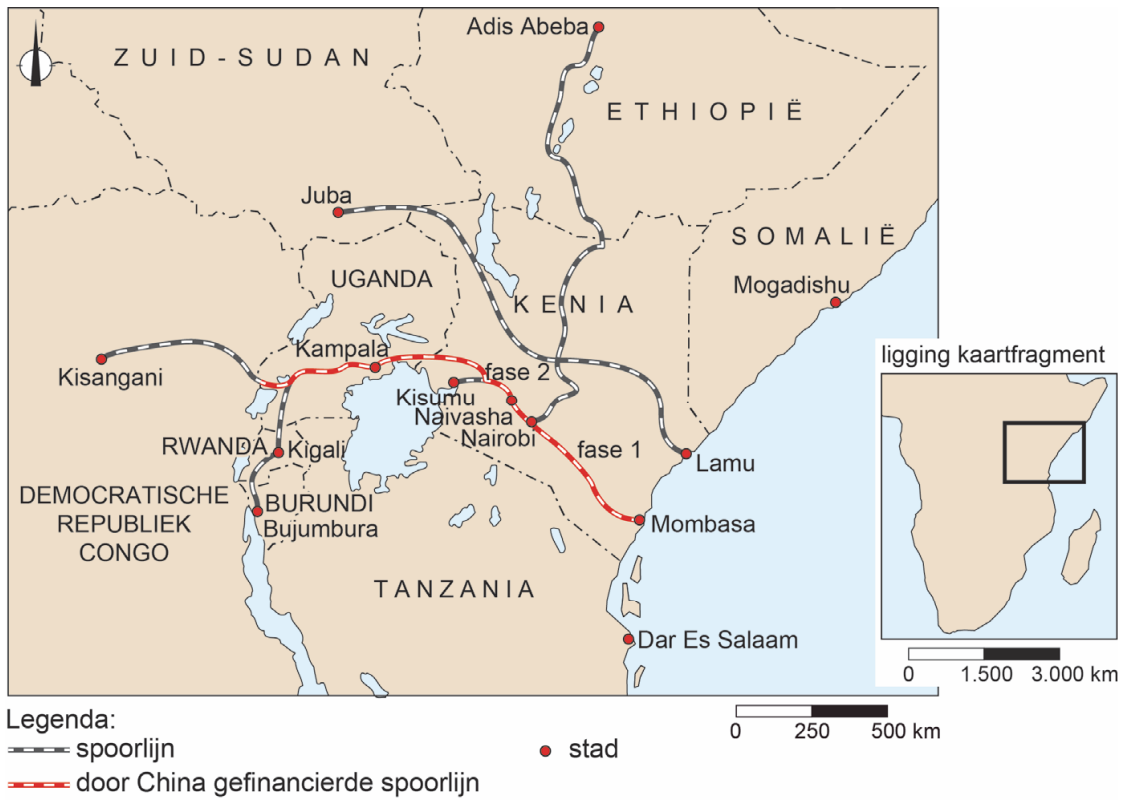
Sinds de onafhankelijkheid van Kenia in 1963 is er weinig geïnvesteerd in de spoorweginfrastructuur van het land. Pas in 2017 werd een nieuwe spoorlijn geopend van de havenstad Mombasa naar de Keniaanse hoofdstad Nairobi (fase 1, zie bron 4). In 2019 werd dat traject verlengd naar de provinciestad Naivasha om daarna verlengd te worden naar Uganda (fase 2, zie bron 4).

De nieuwe spoorlijnen vervangen de verouderde spoorlijnen uit de koloniale tijd en worden aangelegd door een Chinese aannemer. Kenia betaalt deze aannemer met een lening van een Chinese bank. De grondstofvoorraden in Kenia dienen als onderpand. Als de lening niet kan worden terugbetaald, wordt de Chinese bank eigenaar van de grondstoffen. De investeringen in het Keniaanse spoor passen in het grote Chinese investeringsplan 'China's Belt and Road Initiative' (de nieuwe Zijderoute) dat Azië, Afrika en Europa met elkaar moet verbinden. Kenia heeft langs de nieuwe spoorlijnen bedrijvenparken gepland voor arbeidsintensieve industrie.

bron 4

Spoorlijnen in Kenia

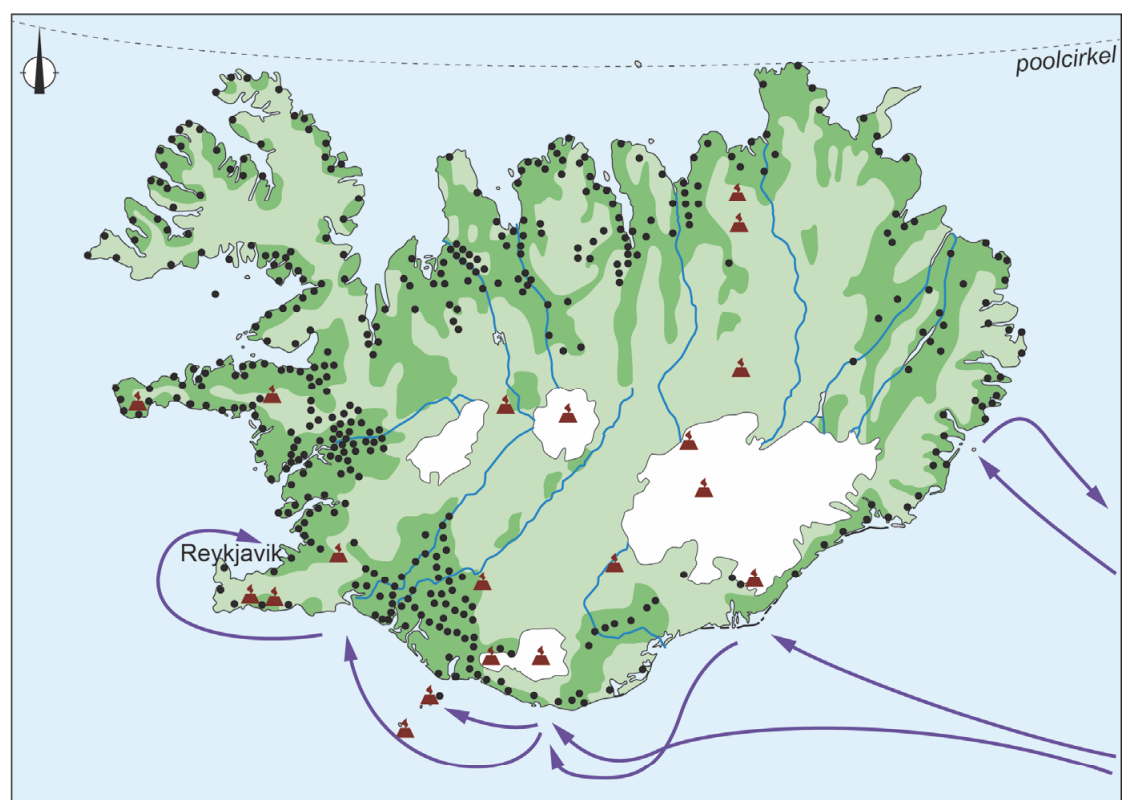
Opgave 3 – Vikingen op IJsland

bron 5

De eerste bewoners van IJsland

De eerste bewoners van IJsland waren Vikingen uit Noorwegen die op zoek waren naar nieuwe landbouwgrond. Rond het jaar 870 voeren de eerste Vikingen naar IJsland, dat toen nog onbewoond was. In de kustvlakten en bergdalen troffen zij berken en wilgenbossen aan. De bossen werden gekapt en omgezet in weidegrond voor schapen en runderen. Soms lieten de Vikingboeren het vee ook grazen in de hoogvlakten, waar alleen gras groeide. In het zuidwesten van het eiland werd op kleine schaal de graansoort gerst verbouwd.

Bodemgebruik in het middeleeuwse IJsland

Legenda:

— eerste Vikingreizen

weidegrond

actieve vulkaan

• nederzetting in 930

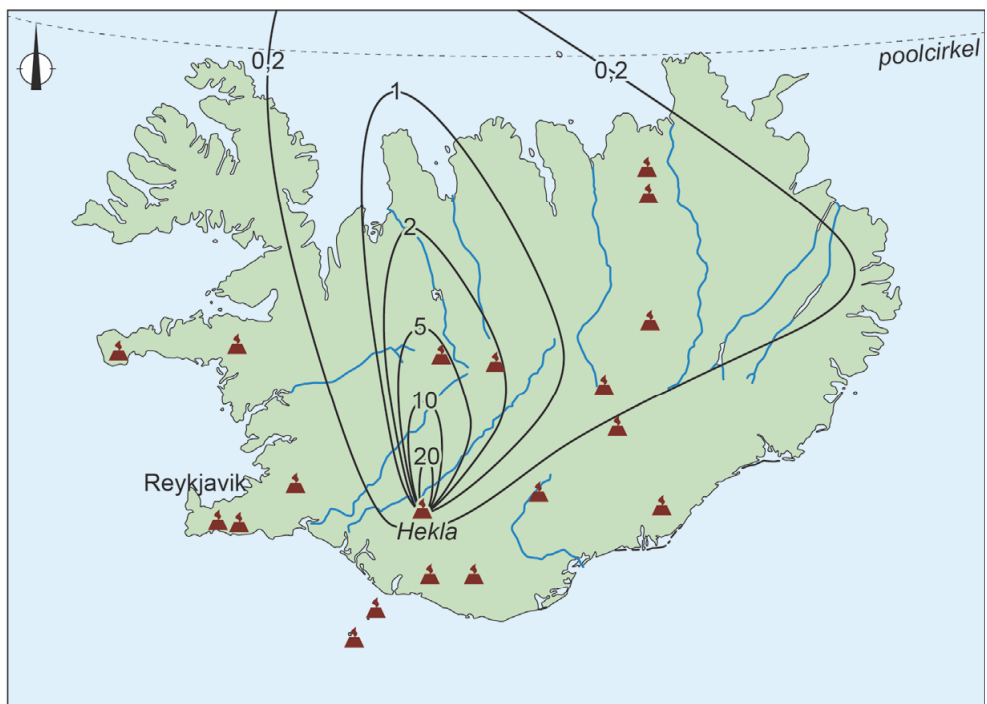
hoogvlakte

gletsjers

0 35 70 km

bron 6

Verspreiding van vulkanisch as door de uitbarsting van de vulkaan Hekla, 1104

Legenda:

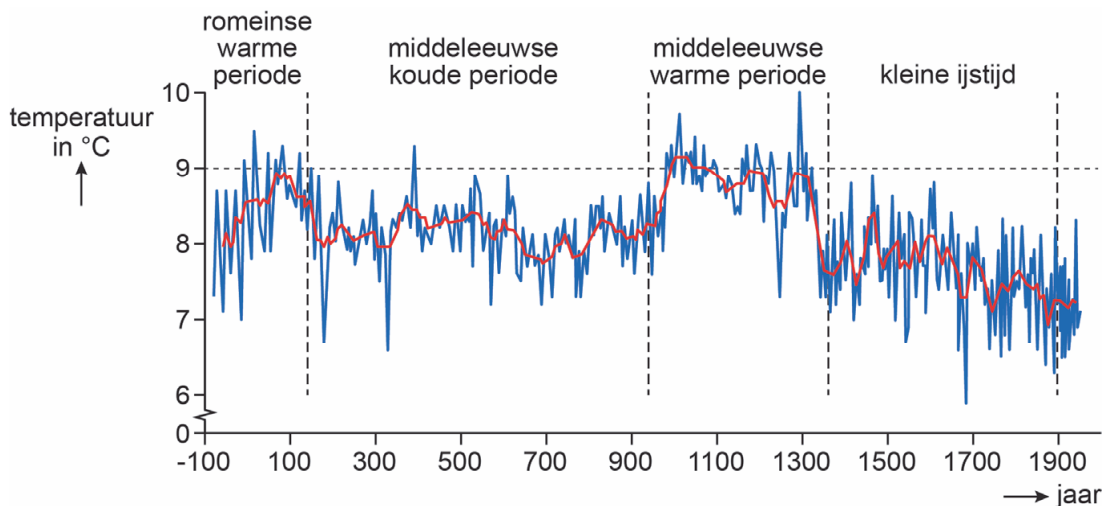
▲ actieve vulkaan

—20— dikte van aslagen in cm

0 40 80 km

bron 7

Zeewatertemperatuur rondom IJsland

De hedendaagse gemiddelde temperatuur van het zeewater rondom IJsland is 9 °C.

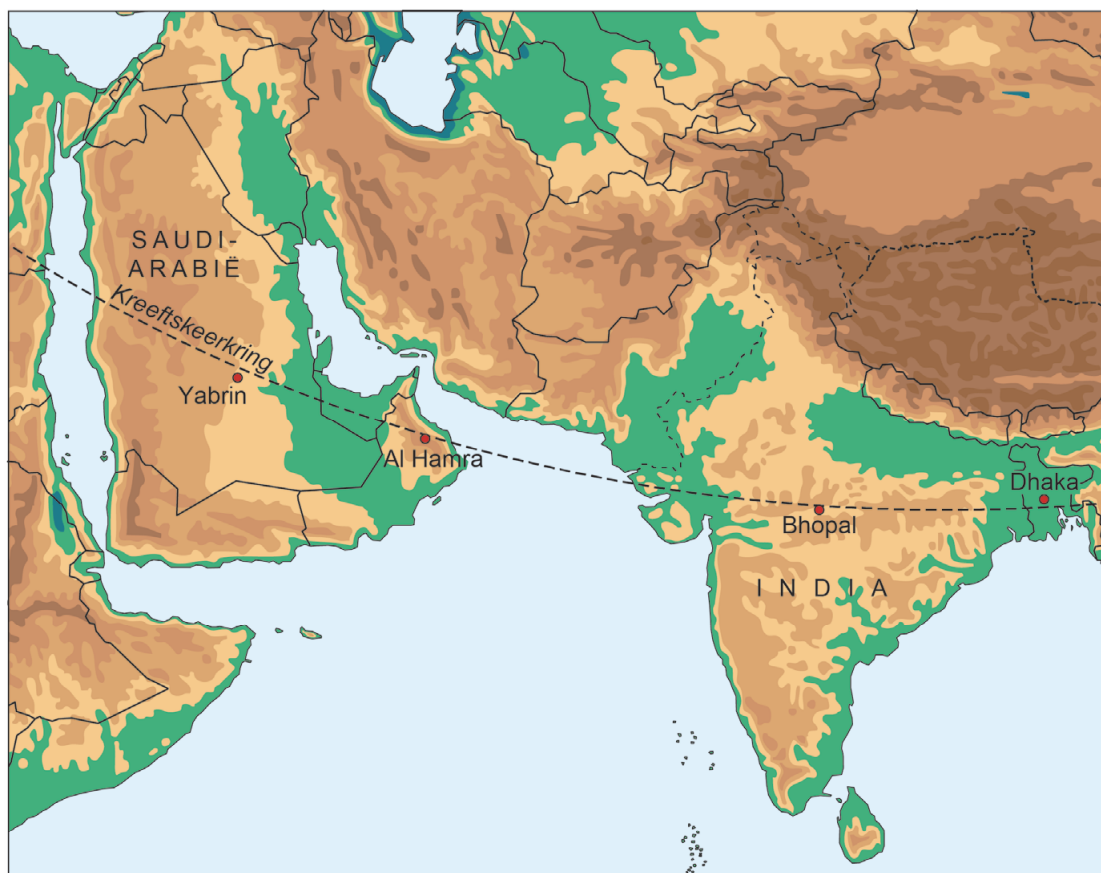
Opgave 4 – Klimaten op de Kreeftskeerkring

bron 8

Klimaten op de Kreeftskeerkring

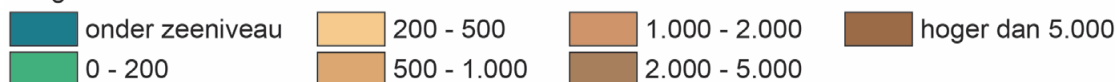
De Kreeftskeerkring is een denkbeeldige cirkel op $23\frac{1}{2}^{\circ}$ noorderbreedte. De zon schijnt op 21 juni loodrecht op de Kreeftskeerkring. De Kreeftskeerkring is vernoemd naar het sterrenbeeld Kreeft. Toen de loodrechte zonnestand werd ontdekt, stond de zon namelijk in dit sterrenbeeld. Op de kaart hieronder staan vier plaatsen rond de Kreeftskeerkring.

Het Arabisch Schiereiland en Zuid-Azië

Legenda:

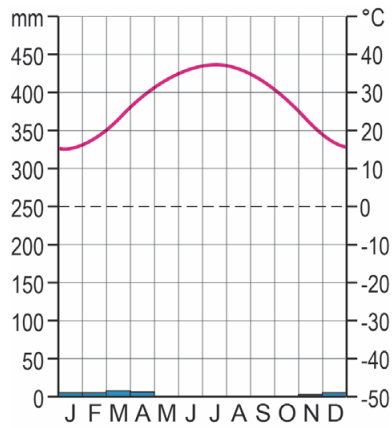
hoogte in meters

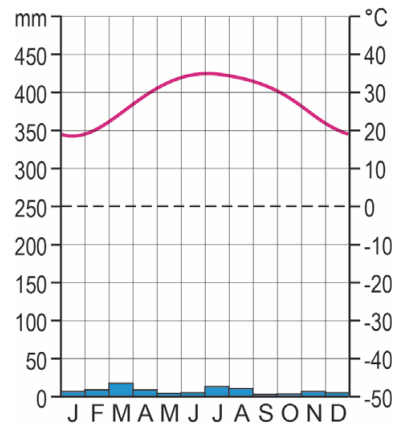
bron 9

Klimaatdiagrammen van vier plaatsen rond de Kreeftskeerkring (zie bron 8)

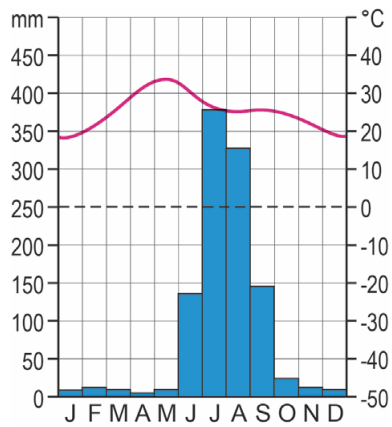
Yabrin

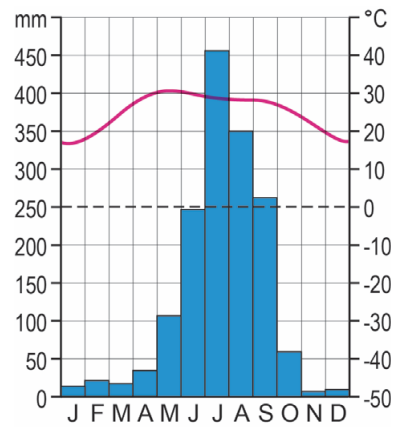
Al Hamra

Bhopal

Dhaka

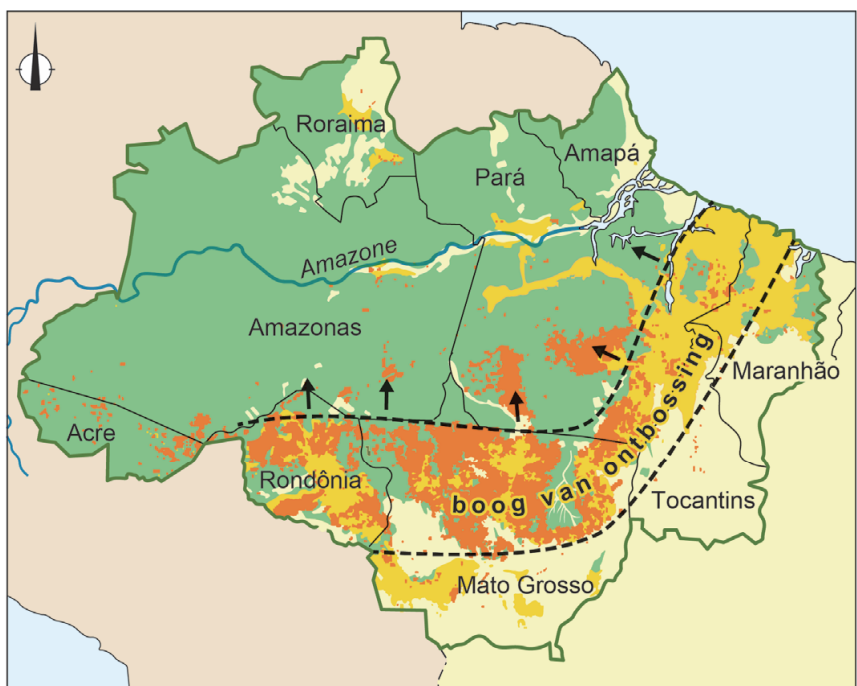

Opgave 5 – De ‘boog van ontbossing’ in Brazilië

bron 10

De ‘boog van ontbossing’ in Brazilië

In het Amazonegebied vindt de meeste ontbossing aan de rand plaats. Wetenschappers noemen dit gebied ook wel de ‘boog van ontbossing’. De boog ligt nu in de deelstaten Rondônia, Mato Grosso, Pará, Tocantins en Maranhão, maar schuift steeds verder op het Amazonegebied in.

Legenda:

ontbossing in het Amazonegebied

bestaand regenwoud

ontbossing tot 2004

ontbossing na 2004

overig

oorspronkelijke grens Amazonegebied

uitbreiding boog van ontbossing

grens deelstaten

0 320 640 km

Opgave 6 – Paraisópolis, een favela in São Paulo

bron 11

Twee wijken in stadsdistrict Vila Andrade in São Paulo

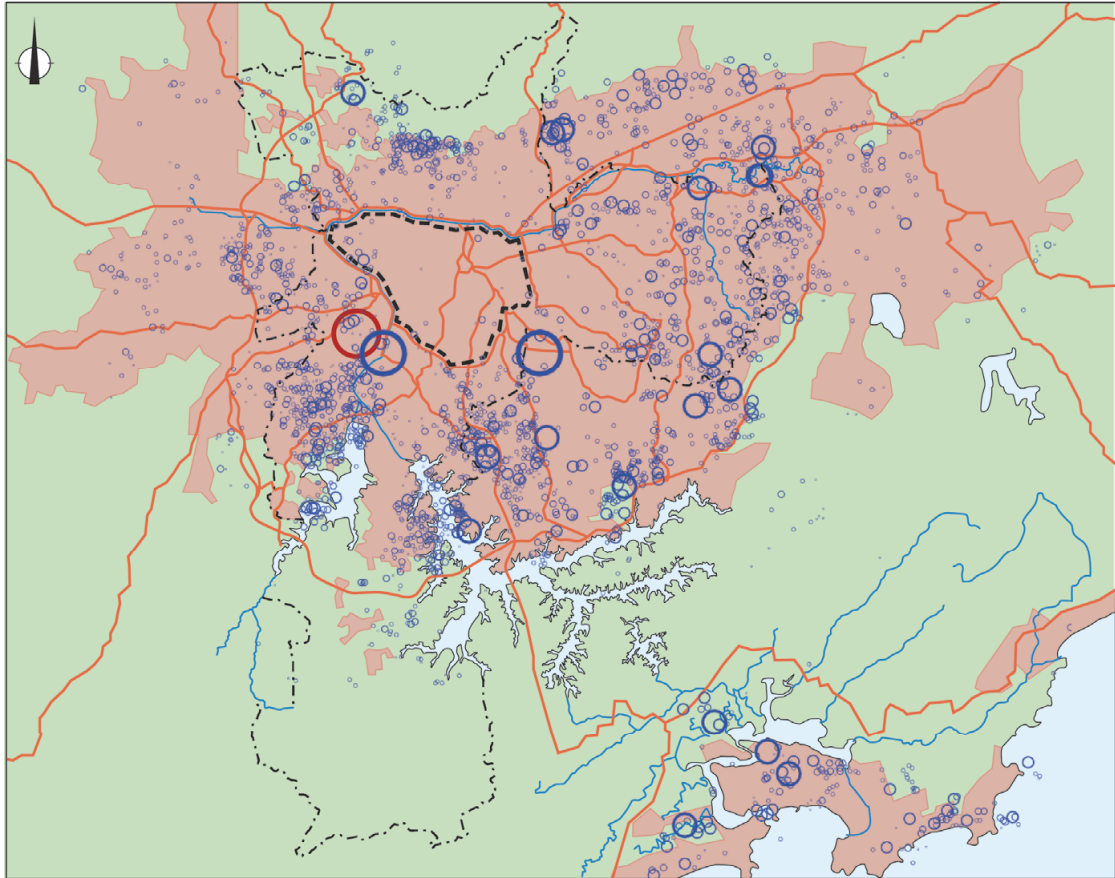
In 2004 maakte de Braziliaanse fotograaf Tuca Vieira onderstaande foto van het stadsdistrict Vila Andrade in São Paulo. Op de foto is de favela Paraisópolis te zien, één van de grootste favela's van de stad.

De foto kreeg wereldwijde bekendheid. Tuca Vieira zegt over de foto: “De foto laat niet zien hoe de dingen werkelijk zijn. (...) In het gebouw met de zwembaden wonen niet de allerrijksten en zij wonen ook niet naast de allerarmsten”.

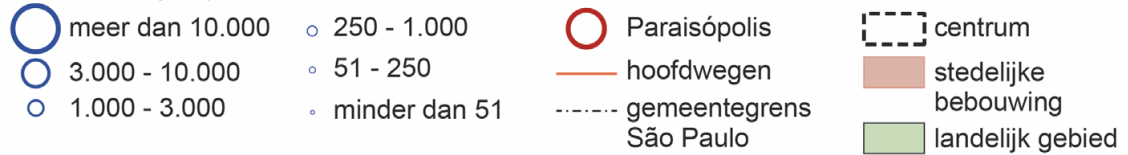
bron 12

Favela's in de agglomeratie São Paulo in 2020

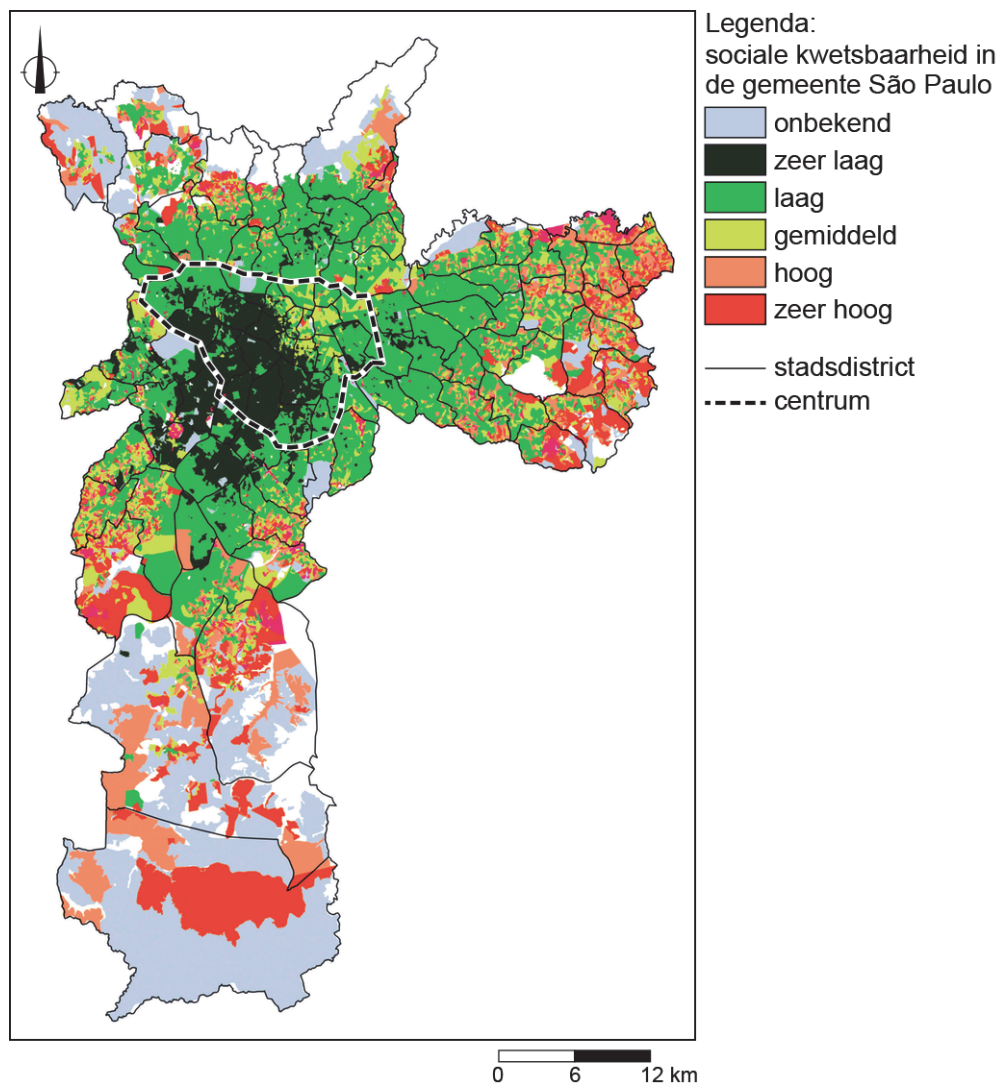
Legenda:

aantal woningen per favela

bron 13

Sociale kwetsbaarheid in de agglomeratie São Paulo, 2010

Opgave 7 – Sargassum-zeewier

bron 14

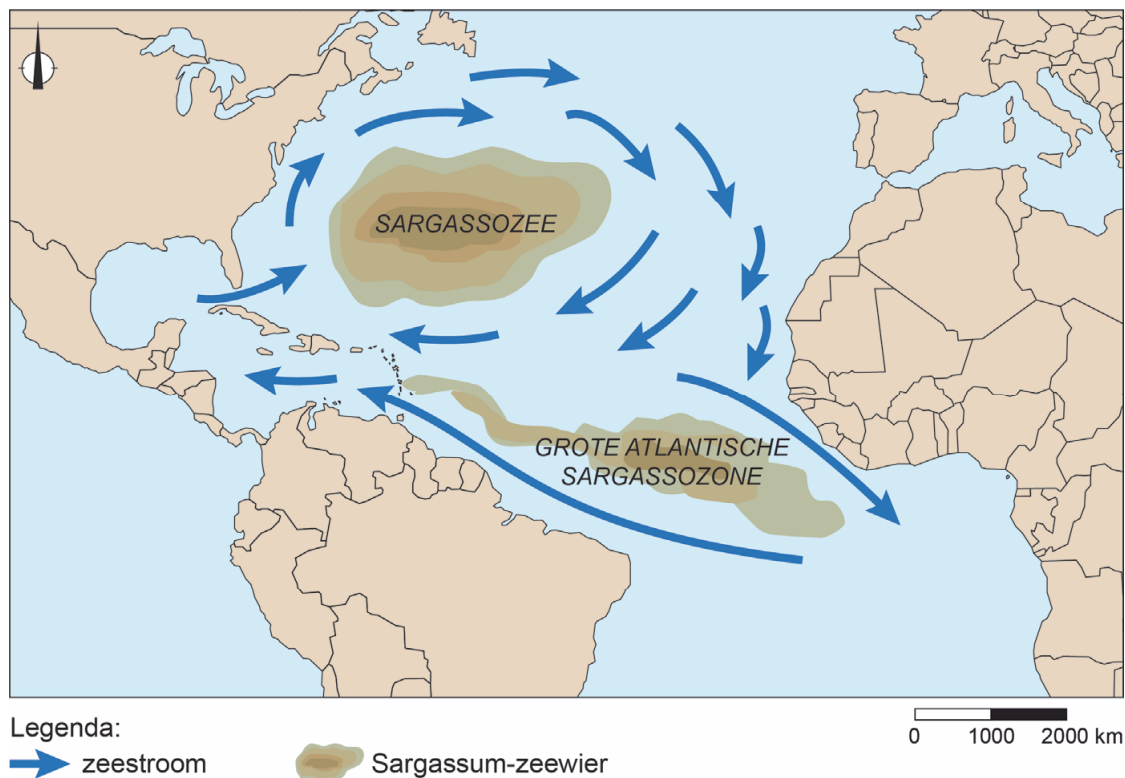
Sargassum-zeewier

In sommige delen van de Atlantische Oceaan drijven grote hoeveelheden sargassum-zeewier op het water. De Sargassozee is er zelfs naar vernoemd. Voor de kust van Brazilië groeit de hoeveelheid sargassum-zeewier de laatste jaren sneller dan de jaren ervoor. Ver op zee bieden de wieren onderdak aan vissen, garnalen, krabben, vogels en schildpadden, maar in het Caribisch gebied zorgen de wieren in de kustwateren voor problemen.

De wieren halen zuurstof uit het water en als de wieren op de stranden aanspoelen beginnen de wieren te rotten en stinken.

Sargassum-zeewier in de Atlantische Oceaan

Opgave 8 – Toerisme op Bonaire

bron 15

Bonaire

Bonaire is het kleinste eiland van de ABC-eilanden (Aruba, Curaçao en Bonaire). Sinds 10 oktober 2010 is het eiland een 'bijzondere gemeente' van Nederland.

De economie van Bonaire is sterk afhankelijk van toerisme. Er zijn verschillende vormen van toerisme: duiktoerisme, strandtoerisme en cruisetourisme. Bonaire staat wereldwijd bekend als duik- en snorkelparadijs, maar de laatste jaren is ook het cruisetourisme toegenomen.

Sinds 2010 hebben meer Nederlanders een huis gekocht op Bonaire. Dit heeft ook invloed op het toerisme op Bonaire.

Een toeristenkaart van Bonaire

